Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען
אונד דער פרענומעראציאנס-טערמי[illegible] בעגיננט מיט דעם [illegible] דעס [illegible] בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיצנער בולוואר נומ׳ 29,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייםאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד.— קר. ע. וו.
פירטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פירטעליעהר׳ 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

Nr. 33, זעכצעהנטער יאהרגאנג | פעסט, מאנטאג כ אדר ה׳תרמ״ד. | Pest, den 17. März 1884.

ר׳ מאיר רייז ז״ל.

צר לי עליך, אחי יהונתן, נעמת לי מאוד!

(שמואל ב׳ קאפיטעל א׳ פסוק כ״ו.)

דיעזען הערץ-ערשיטטערנדען, פערצווייפלונגספאללען אויסרוף שטיעס איינסט ד ו ד אוס, אלס איהם דיא טרויער-קונדע ווארד פאם הינשיידען זיינעס איינציגסטען אונד וויהרדיגסטען פריינדעס, דעס פאסט נאך יוגענדליכען י ה ו נ ת ן, אין דערזעלבען לאגע בעפינדעט זיך דער שרייבער דיעזער ציילען, דעם דיא טרויריגע פפליכט צו טהייל ווארדע, דער וועלט דיא ערשיטטערנדע קונדע צו ברינגען פאן דעם הינשיידען זיינעס לאנגיעהריגען, אינניגסטען אונד ווערדיגסטען פריינדעס, דעס רעדאקטערס דיעזעס בלאטטעס, ר׳ מ א י ר ר י י ז ז״ל, אשר איננו, כי לקח אותו אלקים! אויך וויר מיססען אויסרופען: צר לי עליך, אחי מ א י ר, נעמת לי מאוד!

יא, ר׳ מ א י ר ר י י ז ז״ל, וואנדעלט ליידער ניכט מעהר אונטער דען לעבענדען. דיעזען זאמסטאג אבענדס, האלב 6 אוהר, איזט ליידער דער פערדיענסטפאללע, עהרליך שטרעבענדע מאנן אין אין בעססערעס יענזייטס היניבערגעשלוממערט. דער טאד קאם ניכט אונערוואַרטעט; מאן וואר בערייטס זייט מאנאטען אויף דיעזען טרויריגען אויסגאנג ציעמליך געפאסט — אונד אלס דאס געפירכטעטע צור טרויריגען ווירקליכקייט ווארדע, דא ווירקטע דער פאלל דענגאך זעהר, זעהר שמערצליך, ניכט נור אויף זיינע הינטערלאססענע פאמיליע, זאנדערן אויך אויף אללע יענע, דיא דעם הינגעשיעדענען אים לעבען נעהער געשטאנדען! איזט יא איין מאנן אים אלטער פאן קוים 43 יאהרען אויס דעם לעבען געשיעדען, דער ביי זיינעם אונערמידעטען שטרעבען נאך פיעלעס, זעהר פיעלעס העטטע לייסטען קאננען!

אונד וואהרליך! פאסט מאן דען בילדונגסגאנג דעם פערבליכענען אינס אויגע, דא מוס זיך דיא טהיילנאמע פיר דענזעלבען אונענדליך שטייגערן. פאן מיטטעללאזען עלטערן אבשטאממענד, גענאס ער אין זיינער יוגענד בלאס אים העברעאישען איינען דירפטיגען אונטעררכט. נאך אין יוגענדליכעם אלטער, אהנע יעדע שטיטצע, אין דיא וועלט געווארפען, בעזוכטע ער מעהרערע „ישיבות“, וואָ ער אונטער אייפרייבענדען נאהרונגס-זארגען ניכט נור גרינדליכע תלמוד-קעננטניססע, זאנדערן אויך איין אומפאנגרייכעס וועלטליכעס וויססען זיך ערווארב. אונד אלל דאס אהנע יעדע מיטהילפע איינעס לעהרערס! וואס ער ערלערנטע, דאס האטטע ער נור זיך ז ע ל ב ס ט, זיינעם אונערמידליכען פלייסע אונד זיינעם אונגעוואהנליכען אייפער צו פערדאנקען! אויף זיך זעלבסט אנגעוויעזען, האטטע ער קיינען גאנער, קיינען בעשיטצער, זאנדערן שטרעבטע זעלבסט, אונאבלעססיג, אונערמידעט, ביז ער זיך איינע שטעללונג ערקעמפפטע, דיא איינעם מאננעס פאן רעדליכעם שטרעבען פאללקאממען ווירדיג!

אונד דער פערבליכענע גייצטע ניכט מיט דעם שאטצע פאן וויססען, דען ער זיך זא מיהעפאלל אנגעאייגנעט. ער האט „געלערנט“ אונד וואללטע נון אויך „לעהרען“; ער וואללטע צור בעלעהרונג זיינער גלייבענסגענאססען נאך קרעפטען בייטראגען. אונד דיעס ערהאבענע ציעל ערייכטע ער — דענן אויך דורך דיא פאר 17 יאהרען פאן איהם אינס לעבען גערופענע „יידישע פעסטער צייטונג“, דיא איינע פערברייטונג געפונדען, וויא קיין אנדערעס בלאטט דיעזער ריכטונג אין דער גאנצען מאנארכיע. פרייליך וואר דער ערפאלג ניכט אויף איינמאל געקאממען. דאס בלאטט ערשיען יאהרע הינדורך אין זעהר בעשיידענעם אומפאנגע נור איינמאל וואכענטליך. אלס עס זיך דורך זיינע טאקטפאללע האלטונג אימער מעהר פריינדע ערווארב, דא ערשיען עס שפעטער צווימאל וואכענטליך.

דא אינדעס אויך דיא גאנצע „אדמיניסטראציאן“ אויף דען שולטערן דעם פערבליכענען לאסטעטע, זאה ער אלסבאלד איין, דאס דיא דאפפעל-ארבייט דער „רעדאקציאן אונד אדמיניסטראציאן“ דיא קראפט א י נ ע ס מענשען איבערשטייגע. זא קאם עס, דאס שרייבער דיעזער ציילען פאר עטווא 8 יאהרען אלס הויפט-מיטארבייטער אין דיא רעדאקציאן אייטראט. וויר טהיילטען אונס אין דיא ארבייט רעדליך, ברידערליך. וויר וואַרען ביידע בעשטרעבט, דאס בלאטט דורך גדיעגענע ארבייטען פאן אללגעמיינעם אינטערעססע צו העבען אונד דאס פובליקום דורך בעריקזיכטיגונג אללער גערעכטען ווינשע צו בעפריעדיגען. אונזערען פעראיינטען קרעפטען געלאנג עס דענן אויך אלסבאלד, דאס בלאטט נונמעהר ד ר י י מ א ל וואכענטליך ערשיינען צו לאססען. יעדע ערווייטערונג דעס בלאטטעס ערווארב דעמזעלבען נייע פריינדע, נייע לעזער!

ליידער האט דיא געזונדהייט דעס פערבליכענען, אבגלייך אייסערליך ב ל י ה ע נ ד אויסזעהענד, שאן פאר 4 יאהרען צו שוואנקען בעגאנגען. ער קאננטע מיט דער רעכטען האנד מעהר קיינע פ ע ד ע ר פיהרען. מאן פאסטע דאמאלס דיא קראנקהייט ניכט פיר בעדענקליך אויף, זאנדערן פיר איינען איינפאכען זאגענאננטען „שרייבעקראמפף“. דעם פערבליכענען וואר עס נאטירליך איבעראוס פיינליך, דאס ער ביי דער רעדאקציאן דעס בלאטטעס, דיא זיינע ליעבלינגס-בעשעפטיגונג וואר, ניכט מעהר אין דעם מאסע טהעטיג זיין קאננטע, אלס ביזהער. אינדעס וואר יא נור זיינע „האנד“ צור אונטהעטיגקייט פעראורטהיילט, וועהרענד זיין „גייסט“ נאך אימער אללעס מאגליכע צו לייסטען זוכטע. פאר עטווא דריי-פירטעל יאהר בעגאנן דער אונערמידליכע מאנן צו קרענקעלן; דאך ער קעמפפטע געגען זיינע ליידען מיט ריעזען-געוואלט אן; ער האפפטע נאך אימער, דאס איבערהאנדנעהמענדע ליידען דורך זיינען שטארקען, מעגגליכען וויללען בעזיעגען צו קאננען.

מיטטע דעצעמבער 1883 ווארף איהן יעדאך דאס ליידען אויף דאס קראנקען-לאגער, דאס ער ליידער לייט אונערפארשליכען גאטטליכען ראטהשלוססעס ניכט מעהר פערלאססען זאללטע. דריי פאללע מאנאטע מוסטע ער אונטער דען העפטיגסטען, גרויענהאפטעסטען שמערצען דאס בעטט היטען. דיא פאמיליע באט אללעס אויף, אום איהר ווירדיגעס אבערהויפט, דיא קראנע דעם הויזעס, דען ערהאלטער אונד ערנעהרער צו רעטטען. דיא רענאממירטעסטען הויפטשטעדטישען ארצטע אונד אוניווערזיטעטס-פראפעססארע ווארדען הערביינגערופען — דאך געגען דען ראטהשלוס גאטטעס לאסט זיך ניכטס טהון. זיא ערקאננטען אלסבאלד, דאסס דאס גאנצע נערווענ-זיסטעם דעס ליידענדען אין דעם מאסע צעררטטעט איזט, דאס פיר איינע פאללשטענדיגע וויעדערגענעזונג פאסט קיינע האפפנונג פארהאנדען. אונד זא גינג דער פערדיענסטפאללע מאנן נאך איינעם קורצען, אבער זעהר טהעטיגען לעבען אין איין בעססערעס יענזייטס איין, אום דארט יענע עוויגע הימלישע רוהע צו פינדען, דיא היענידען קיין שטערבליכער פינדען קאנן.

דער פערבליכענע הינטערלאסט איינע וויטווע נעבסט דרייא קינדערן, דיא אום איהן טרויערן. דיא אלטערע טאכטער איזט אן דען הויפטשטעדטישען גראסהענדלער, העררן עמיל פ י ר ס ט, פערהייראטעט; דיא אנדערען ביידען קינדער, איין מעדכען אונד איין קנאבע, זינד נאך גאנץ יונג. אונד עס איזט ווירקליך קיין וואונדער, ווענן דער פערבליכענע פאן זיינען אנגעהאריגען זא טיעף, זא אינניגליך טיעף בעטרויערט ווירד, דא ער וועהרענד איינער 23 יעהריגען גליקליכען עהע דאס גלענצענדסטע מ ו ס ט ע ר-ב י ל ד איינעס טרייען ג א ט ט ע ן אונד פ א ט ע ר ס וואר!

אין דעם אויגענבליקע, אין דעם דיעזעס בלאטט אונטער דיא פרעססע געלאנגט, ווערדען דיא פארבערייטונגען צור „לויה“ פעראנשטאלטעט. וויר רופען איהם נאך:

מ א י ר! באש חכמתך הארת לבני עמך,
לכן לעד בלבותם מברך יהי שמך! — —

אונד נון איין ווארט אן דיא געעהרטען העררן א ב א נ נ ע נ ט ע ן! הערר ר י י ז ז״ל איזט טאדט; אללין דאס פאן איהם געגרינדעטע בלאטט ווירד אויך וויטער לעבען אונד מיט גאטטליכער הילפע אין אונגעשוועכטער קראפט פארטווירקען. דער שרייבער דיעזער ציילען, ביזהער הויפט-מיטארבייטער דיעזעס בלאטטעס, ווירד דיא רעדאקציאן אין דעם ביזהעריגען גייסטע אונד דער ביזהעריגען ריכטונג פארטפיהרען. דאס בלאטט ווירד, וויא ביזהער אויך פערנער, אין דער דרוקעריי דעס מ א ר י י ן ב ו ר י א ן אונד דער ביזהעריגען א ו י ס ש ט א ט ט ו נ ג ערשיינען. וויר ווערדען אללע אונזערע קרעפטע אויסשליעסליך דער העבונג דער „יידישען פעסטער צייטונג“ ווידמען, דיא זייט יאהרען צום ג ר א ס ע ן ט ה י י ל ע, זייט מאנאטען יעדאך א ו י ס ש ל י ע ס ל י ך פאן אונס געלייטעט ווארדע.

דאס געגענווערטיגע „פאלליעטאן“, וועלכעס דער פערבליכענע שאן אין ליידענדעם צושטאנדע ערווארבען אונד דאהער דיא דעמזעלבען אנהאפטענדען מ א נ ג ע ל ליידער ניכט בעמערקט האטטע — ווירד באלדיגסט צום אבשלוססע געלאנגען. וויר ווערדען דאנן דיא „געשיכטע דער יודען אין עסטערייך-אונגארן“ אלס „פאלליעטאן“ פעראפפענטליכען. עס איזט דיעס קיין ראמאן, זאנדערן ווירקליכע, וואהרהאפטע געשיכטע, וועלכע דיא יודען אין אונזערער מאנארכיע אים לויפע פיעלער יאהרהונדערטע ערלעבט אונד ערליטטען האבען. עבען אין אונזערער צייט דער אנטי-סעמיטישען אומטריעבע איזט עס פאן דאפפעלטעם אינטערעססע, דיא לאגע אונזערער פארפאהרען אין עסטערייך-אונגארן נאך דען בעסטען געשיכטס-קוועללען קעננען צו לערנען.

וויר ווערדען געוויס אללעס, אללעס אויפביעטען, אום דיא געעהרטען לעזער צופריעדען צו שטעללען. וויר האבען אבער אויך דיא האפפנונג, דאס, דיא פריינדע דער „יידישען פעסטער צייטונג“ איהר אויך קינפטיגהין טריא בלייבענד, דער קרייז איהרער לעזער זיך נאך ערווייטערן ווירד!

פיר דיא רעדאקציאן:

מ׳ ע ה ר ע נ ט ה י י ל,

פריהער הויפט-מיטארבייטער דער „יידישען פעסטער צייטונג“ אונד הערויסגעבער דעס „יידישען פאמיליענ-בוכעס“.

פינדען. אים יאהרע 1728, אונטער דער רעגיערונג דעס קאָנינס אלפאָנס V, איבערטראט איין מיטגליעד דער יודישען נעמינדע צום כריסטענטהומע. אום אבער אן זיינע פריהערען גלויבענסגענאָסען ראכע צו איבען, טהיילטע דיעזער „משומד" דעם קאָניגע מיט, דאס דיא יודען אוהן ניכט אויפריכטיג, זאָנדערן בלאָס הייבלעריש פערעהרען, דא זיא איהן ניכט מיט דען „ספרי תורה", זאנדערן נור מיט דען „לעערען פוטטאָראלען" בעגריסען. — קאָנינ אלפאָנס גערעטה וועגען דיעזער גערינגען שעטצונג אין העפטיגע וואוטה נעגען דיא יודען. דער קאָניג בעשלאָס, שאָן אם דאריף פאָלגענדען טאגע דיא יודען מיט זיינעם אנגעריאטעטען בעזוכע צו איבערראשען, אום זיא דאנן פיר איהרען בעטרוג בעסעריליך צו בעשטראפען. — אללין וויא עס צור צייט דער מדרבי יאסתר הייסט: „בללה הוא נדרה שנת המלך", דער קאָניג קאָנטע דעם נאכטס ניכט שלאפען, אין פאָלגע דעסען דיא רעטטונג פיר דיא פאָן „המן הרשע" בעדראהטען יודען קאם, זאָ קאָנטע דיעסמאל אין דער פאָראנגעהענדען נאכט דער אלטע פאָממע סינאגאגע-דיענער, ר' אפרים ברוך, ניכט שלאפען. אין מיטטערנאכט זאה ער פאר זיינעם לאגער איינע עהרווירדיגע גשטאלט, דיא איהם דיא ווייזונג ערטהיילטע, זאָגליך אללעס איפעזוגעטען, דאמיט דיא „ספרי תורה" דער וממע. ליבען סינאגאגען אין איהרע „ילבערנען פוטטאָראלע" געבראכט ווערדען. אבגליך דער אלטע מאנן דיא בעריכטונג דיעזעס איפטראגעס ניכט פערשטאנד, זאָ ערפיללטע ער איהן דענאך אינפערצינגליך איפפינקליכסטע. — אין פריהער מאָרגענשטונדע הייס עס פלאטצליך דער קאָניג וויא אים יודען-פיערטעל שנעלל איילטען דיא ראבבינער אונד צאנען זיינער מאיעסטעט מיט דען פוטטאָראלען אים ארמע ענטגעגען. דאך דער קאָניג צייגטע זיך דעסמאל מיר-ריש אונד פערלאנגטע, דאס מאן איין זאָלכעס „פוטטאָראל" אפפנע. דער בעטרעפענדע ראבבינער טהאט צוטטערנד, וויא אים בעפאָהלען וואר — אונד זעהע! אים פוטטאָראלע בעפאנד זיך איין דאס „ספר תורה"! — דאס זעלבע וואורדע אויך ביא אללען איבריגען פוטטאָראלען וואהרגענאמען. — דער קאָניג בעלאָהנטע גון דיא יודען, וועהרענד דער פערדעמערישע „משומד" זייגע אונטראט מיט דעם לעבען ביסען מוסטע. דיעזע רעטטונג געשאה אם „שבעה עשר בשבט" דעם יאהרעס 1428, דער אים דיעזעם אנלאססע אין מאראנאסכא אלס „פורים" געפיערט וואורדע, בז דיא יודען אים יאהרע 1492 אים גאנזין שפאניען פערטרעבען וואורדען. נאָך הייטע לעבען אין „ירושלים" עטוא 20 יודישע פאמיליען, וועלכע דיעזען „פורים" האלטען, וויל איהרע אור-אור-עלטערן איינסט אין מאראנאסכא געוואהנט האבען זאללען!

* (אין דער געסטרינגען ריכטונג) האט מיינסטער-פרעזידענט טיסא איך אייטע אינטערפעללאציאָנען געאנטוואָרטעט: ערסטענס בעטרעפפס אונזערער פערהעלטניססע צו דער דייטשען-רוסישען פרינדשאפט: צווייטענס בעצוגלך דער שטאטסגעהאבטען איסווייזונג מעהרערער אנארכיסטען אים דער הויפטשטאדט. — (ווער ווערדען הערבער אין נעכסטער נוממער אים. פיהרליך בעריכטען.)

* (דר יא מענשענגלעבען וועגען אייגעס איר דהומס) אין קאָרמעגד (איזענבורגער קאָמיטאט) פעראבריכטע פאר קורצעם אין אפאטהעקער-געהילפע איינעם קראנקען אנשטאטט דער מעדיצין — איינע שאבטעל אינזעקטען-גיפט. דער קראנקע שטארב נאטירליך אן פערגיפטונג. דיא בעהאנדלע לעיס גון גנגען אין אפאטהעקער דיא אונטערזוכונג אינלייטען. אים אנדער הערבער פיערטע דער אפאטהעקער גנגען זיינען געהילפען, דורך דעסען אינפאָרמיטיגקייט דאס אנגליק ענטשטאנדען, איינען רעזאלטער אבר דער געטראפפענע שטירבטע זאָגליך מאָרד צוזאממען. עטצט אנטע דער אפאטהעקער איך זיך זעלבסט איינע קוגעל דורך דען קאָפף, אין פאָלגע דעסען ער אין זיינגען סקלעמדען דען גיפט אויפגאב. — דיעזער פערהענגניספאללע אירטהום האט אלזא דריא מענשענלעבען געפאָדערט!

* (נור אום „איין איינג פערהלט) דער יודישע שריפטגעלעהרטע אין דער הויפטגען אקעגען-דרוקעריא, מאריין גאלדשטיין, האט זיך פאר איינעם מאָנאט איינע פראָמעססע דער 1864-ער ראָאיע געקויפט. דיא „סעריע" קאָם הערוים, דאך בייא דער „נוממער" וואר עס אום „איין איינ" געפעהלט. אנשטאטט נוממער „28" קאָם נעמליך נוממער „27" הערוים. גאלדשטיין קרענקטע זיך זייט דער צייטונג איינע אראָרדענטליך דאריבער, דאס ער בלאָס וועגען „איין איינ" ניכט דען הויפטערפפער געמאכט. דאס ענדע וואר אבער, דאס ער ניכט נור דיעזעס „איין איינ", זאָנדערן ליידער אויך דען „פערשטאנד" פערלאָר. ער וואורדע נעמליך אים קרענקונג ענדליך אירזיינג אונד מוסטע פאר געסטערן אין דיא הייזיגע לאנדעס-אירגען-אנשטאלט אבערפיהרט ווערדען! — זאָ אוטש עס, וויינען מאן זיך אין דען קאָפף ועטצט. אים ערען פריין דיך צו ווערדען! שאן דיעזער געדאנקע איזט איינגעליך האלב אונד האלב אין בערוויילונגער אירזיין!

* (איין דעלל צווייטען צווייא יודען) בעראנגלייך האט זיך דער ווייסטאנד. דעפיוטירטע מאריין וואהרמאנן פאר עטוא איינעם יאהרע דען יונגען יודישען גרונדבעזיטצער קרויז פאן דער צום שווייגערזאהן איינגעזעטצט. מאריין וואהרמאנן בעזיטצט אבער איך נאָך איינען עטוא 19-יעהריגען זאהן, נאמענס ערנסט, דער מיט זיינעם שוואגער קרויז עבען ניכט איך פרינדשאפטליכעס פיס לעבעטע. אין לעטצטערען טאגען קאָם עס צווישען דען בייידען איינמאל צו איינעם ערנסטען שטרייט, אין פאָלגע דעסען דער יונגע ערנסט וואהרמאנן זיינען שוואגער קרויז צום דעללל הערויספאָהרטע. דאס דעללל פאנד נעם-טערן אין איינער דיעזיגען „פעכט-שולע" שטאטט, וואָבייא בייידע שווייגער לייבט פערוואונדעט וואורדען. נון, זאָ האבען זיך אונזערע „רייבען יודען" עבענפאללס אלס „עכטע קאוואליערע" געצייגט, דיא אהנגע דען „דעללל-שגען" גאר ניכט לעבען קאָننגען. ווערען ווייר ביא דיעזעס דעללל צוגעגען, זאָ ווירדען ווייר יעדעס דיעזער בייידען הערדען צוריופען: רשע! למה תכה רעך!

* (דער פראצעס דער פרוינמאָרדער), נעמליך דער געבריידער הונגאָ אונד קאָרל שענק אונד דעם שלאָססאָרגען, ווירד עבען עטצט פאר דעם וויינער גערישטסהאָף פערהאנדעלט. מאן איזט איך דען איינגאנג דיעזעס פראצעסעס זעהר גשפאנגט: איינעללהייטען האבען פיר אונס קיין בעזאָנדערעס איינטערעסס.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער-פרוינ.

געטרייד-געשעפט. פאָן וויינען וואר געפטערן מעסיג צו מארקט געבראכט, דער פערקויף וואר שוואך 16.00 מעטער-צענטנער וויידרען פערזוכט.

וויינען מהיים. 1100 מצ' 78.4 קילאָ 10.10 גולדען 100 מעטער-צענטנער, 78 קילאָ 9.90 גולדען. — — 100 מעטער-צענטנער 77.5 קילאָגראמם 9.95 גולדען, 100 מעטער-צ' 77 מ' 9.87½ גול. 100 מעטר-צ' 76.5 קילאָ 9.80 גול.

פעסטער-בארען 200 מעטר-צ' 76.1 קילאָ 8.85 גולד. אבער-מהיים 1000 מעטר-צ' 78.2 קילאָ 9.85 גולד. — — באיאר 2800 מעטר-צ' 75.5 קילאָ —.10 גולד. — — באנאטער 200 מעטר-צ' 75.8 קילאָ 9.45 גולדען. — 300 מעטער-צעטר' 75.5 קילאָגראמם 9.40 גולדען. — באטשקערן: 1000 מעטר-צ' 74 קילאָ 9.50 גולד. (אללעס פיר 3 מאָנאטע.)

גרסטער 7.30 גולד. —

קוקורוין 6.25—6.28 גולד.

האפער (נייא) 6.90—7.20 גולד.

פעסטער שלאכטפיעהי-מארקט. בייא דער אם 13-טען ד. מ. הייר אין פעסט אבגעהאלטענען וויאכענ. מארקט וואורדען 1365 שטיק גרייס אונד 1875 קליינ-פיעה צו מארקט געבראכט. דעפאָן וואורדען פערקויפט: 34 שטיק שטייער, פיר שטיק פאָן 200—270 גולדען — 716 אָכסען דאס פאאר פאָן 200—345 גולד. 331 קוהע, דאס פאאר פאָן 180—300 גול. 127 מעלקקוהע דאס שטיק פאָן 80—170 גול. 47 שטיק בייפעל, דאס פאאר צו 140—210 גולד, 553 שטיק קעלבער, דאס שטיק פאָן 8 —23. גול. שטיק 1322 לעמעמער דאס פאאר פאָן 4.—9. גול. פייטע פיר 100 קילאָ: אכסען-פלייש 52. — 54.50 גולד. קוה-פלייש 50 — 52. גולד. קאלב-פלייש 50—61 גולד. אונד ביספפל-פלייש 44—49 גולד.

לאָטטא-ציעהונג פאָם 12. מערץ 1884.

ברינן 84 53 77 82 19

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר-איז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען (נייע)		קוואלישע פר. הונדערטפל.	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגאריישער		75	
„		76	9.35 — 9.40
„		77	9.40 — 9.45
„		78	9.50 — 9.55
„		79	9.60 — 9.65
„		80	9.70 — 9.75
„		82	
פעסטער-בארען		75	
„		76	9.60 — 9.65
„		77	9.70 — 9.75
„		78	9.80 — 9.85
„		79	9.95 — 10.—
„		80	10.05—10.10
„		81	
מהיים		75	
„		76	9.70 — 9.75
„		77	9.80 — 9.85
„		78	9.90 — 9.95
„		79	10.— — 10.05
„		80	10.10 — 10.15
„		81	
וויסענבורגער		75	
„		76	9.60 — 9.65
„		77	9.70 — 9.75
„		78	9.80 — 9.85
„		79	9.95 — 10.—
„		80	10.05 — 10.10
„		81	

פריכטע		קוואלישע פר. הונדערטפל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן		— 70	8.20 — 9.90
נעכסטע מאלץ		62	7.35 — 7
פיעסטער		62	8.50 — 7.75
האפער		40	7.20 6.85
קוקורוץ באנאטער		75	6.70 — 6.65
אנדערע		73	6.75 6.65
הייזע		—	7.30 — 6.90

			פער הונדערטפל	פער 100 קילאָגראמם
ווייצען			10.03	
		פייט-ווארע	9.47	
		קוקורוץ	6.90	
		נעכסטע		
		האפער	6.92	
		רעפס		

			קר. פר.
		נוסטער 0	18.60
		1	18 —
		2	17.50
		3	17 —
		4	16 —
		5	15.20
		6	14.40
		7	13.50
		8	12.50
		8½	10.80
שטייטשוס:	אלטע מעסארע פיערטעלע		33.75
	„ נייע „ קאָפפעפל		30.50

קורז-טאבעללע פאָם 13. מערץ

געלד-קורז

		קר.	פר.
ווילבערי-אשיא		100	
דוקאטען		5	70
דסטערייך-אונגאריישע 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)		9	62
נאפאלעאָנס		9	59
דייטשע ריישסבאנקנאָטען		59	25
20 מארק-שטיקע		1	85
פאָטר-ריובל			20

ראָזע.

1854-ער 4-פערצענטיג שאפפס-לאָזע		123	75
1860-ער „ „		136	20
דעסגלייכען אלטע		144	50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען		170	25
דעסגלייכען „ 50		170	—
ראָטה קרויצלייניע		37	—
אונגאָרישע		19	80
קרעדיט-לאָזע		174	
קלאָר-לאָזע צו 40 גולדען		40	25
אלגעמיינע פפס-פאאר-לאָזע		111	—
אינדיזקער לאָזע		19	50
קלעפלערישע לאָזע צו 10 גולדען		19	—
ראָטהקרייץ לאָזע „ 20		17	—
אלטער לאָזע „ 40		40	75
פאלאָי לאָזע „ 40		37	50
וועלאָס לאָזע „ 10		20	50
מאלם לאָזע „ 10		53	—
וואלבוריגער לאָזע „ 20		21	50
סט.-לעאָנאַרד לאָזע „ 40		47	50

ראָזע.

		קר.	פר.
פאאנטלינס לאָזע צו 20 גולדען		21	50
פרייבורגער לאָזע „ 100 „		126	—
דעסגלייכען „ 5 „		5	—
וואלדשטיין-לאָזע „ 20 „		28	25
ווינדישגרעץ „ 20 „		37	50
אונגאָרישע-קרעדיט-לאָזע צו 100 גולדען		116	75
מאריאשטאל-לאָזע		111	—
ווינדיזגראטץ.		126	90

ווערטד-פאפיערע

אונגאָרישע גאלדרענטע 6%		121	95
דעסגלייכען „ צו 4%		91	40
אונגאָרישע פאפיער-רענטע		88	48
אונגאָרישע גרונדענטלאסטונגען		100	50
שטעטטער באנאטער		100	—
דעסגלייכען דייטשע		99	75
גאלדישע		100	—
בולגאָריע		97	—
אונגאָרישע אייזענבאהן-אנלעהען		112	—
וויינצקרענץ-אבלאזונג-אנלעהען		97	50
פפאנדשיינע דער אונגאָרישען באנק.			
קרעדיט צו 5 אינטערעסט פערצענט		100	—
דער אונגאָרישען דיאגאנאל-באנק צו 5½ פערצענט.		94	50
דער אונגאָרישען אללגעמיינען בארען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5½ פערצענט		—	—
„ אסט-באהן		95	50
„ נאָרד-אסט-באהן		147	—

Eigenthümer und verantwortlicher Redakteur: M. REIS.

Budapest, 1884. Druck, v. Moritz Burian Waitznerboulevard.

קען אונד קינטעלן" גאר ארג צונערכטעט וואור־דע.— איינינע בעזאנגענע לייטע צאגען איהן זא־דאנן איס זייער געפערלכען לאנע אונד בראכ־טען איהן אין דען גאסטהאף, וא איך אלסבאלד אין ארצט ערשיען. עס ציינטע זיך, דאס אונגראן אן דער פארדערזייטע דעם קאפפע איינע וואונדע אונד אם הינטערקאפפע דרייא וואונדען ערהעלט. דער מסהאנדעלטע אונגראן רייזטע גלייך דארויף אין בעגלייטונג דעם קארל הענעדרישן אין דיא היפטשטארט, וא ער קראנק דארניעדער־ליעגט אונד אצטלך בעהאנדעלט ווירד.—דער בור־גערמייסטער ערשטאטטעט פאן דעם פאללע דעם וויצע־נעשאפן דעם פעסטער קאמטאבל, הערן מיכאעל פאן פאלדוראר, טעלעגראפיש דיא אנצייגע, דער זיך איך זאגליך אין בעגלייטונג דעם אבער־פישקאלס בעלל אגאנין נאך צענ־לער בעגאב. אבריגענס טהאט דער בירגערמייס־טער איך אנדערזייטס זייגע פפליכט, אינדעם ער דאס אנט־סעמטשע געזונדעל דורך מיליטער איס. אנגאנדער אנטע.—ווערהאיא בעגאב זיך טראפטצ־דעם אלסבאלד ווידער צור רעדנער־בירגע. דיא מענגע זאממעלטע זיך נייערדינגס, אונד ער הועלט גין אונגעשטאנדט זייגע הפטצרעדע. — דיא אנט־סעמטען בעוויאפען אללע לייטע. דיא גיכט צו איהנען געהארטען, מיט אייערן אונד שטייגען.— אללעגאללס ווערדען דיא איסערסט־לינקען גין זגהען, דאס זיא טראטן אהרעם האלב־אנט־סע־מטשטען פראגאמסס פאן דען ווירקליכען אנט־סעמטען טכטע, דורכגעפרעגלט ווערדען!

*(באראגין שארלאטטע ראטה־שילד.) דיא מיטטער דעם גענעווערטיגען שעפפ דעם לאנדאגער ראטהשילד־הייזעס, נעמלך דעם הערן נאטהאניעל פאן ראטהשילד, איזט אם 14טען דיעזעס אם 65.טען לעבענס־יאהרע געשטארבען. זיא וואר דיא טאכטער דעם בארון קארל פאן ראטהשילד, דער פיהרער אין נעאפעל וואהנטע, שפעטער אבער נאך פראנקפורט אם מאין איבער־זיעדעלטע. דיא פערשטארבענע האט זיך גיכט בלאס אלס וואהלטהעטיגין איסגעצייכנעט, זאנדערן אייך אלס שרפטשטעללערין, אינדעם זיא נאמענטליך מעהרערע אנדערע פפטען פיר דיא יידישע יוגענד פערפפנטליכטע, וועלכע דאס שאנפטע ציינגס פאן אהרעם רעליגיאזען געפיהלע אבלעגען. זיא גרינדעטע אין לאנדאן אינע מעדכען־שולע אייך אהרע קאפטען אונד הייעלט פערזאנלך פארטעגע. אהרע „געבעטע אונד בעטראכטונגען פיר דיא איראעליטישע פאמיליע" ענטהאלטען פיר ערען טאג אהרעם אין בעזאנדערעס געבעט, וועל־כעס אממער מיט אינעם „פסוק" איס דער „תרה" איינגעלייטעט ווירד: אייך פאליטישע שריפטען צור פערבעססערונג דער לאגע דער יודען האט דיא פערדיענסטפאללע פריא פערפפנטליכט. איהר אנדענקען בלייבע דאהער אין געזעגנגטער. (אויס־פיהרליכעס איבער דיעזע עדלע פריא אין מ' ע הר ענט הייליס „יידישעס פאמיליען־בוך", זייטע 286.) – עבענפאללס אם 14טען דיעזעס פייערטע בארון אלבערט פאן ראטהשילד אין וויען דיא „סעודה" זיינעס דרישטען זאהנעס, דער ביא דער בעשניידונג דען נאמע „דניאל" ערהעלט!

*(רעליגיאזער מישמאש.) וויא דיא בלעטטער מעלדען, האט דיא דירעקציאן דעס אין בריא־פעסט בעשטעהענדען „נאציאנאל־קאנזער־וואטאריאומס" דען בעשלוס געפאסט איינע שולע פיר טעמפעל־זינגער אונס לעבען צו רופען, וויא קאטהאלישע, פראטעסטאנטישע, עוויאנגעלישע, גריעכיש־קאטהאלישע אונד יידישע קאנטא־רען הערארבעגעבילדעט ווערדען זאללען! — ווירד קאנגען איינעס זאלבען „עלעגאזען מיש־מאש" דורכאיס גיכט בייפפליכטען. דאס יודענטהום וואר נעווים גיע אין פערלעגענהייט וויגען „חזנים", אבגלייך בזיהער איינע שולע צור הערארבילדונג פאן „יישען קאנטארען בזיהער נאך גיכט פארהאנדען וואר. דער פעסטער קאנטאר פ ר י ע ד מ אן ען ערטהיילט איבערדיעס אם „בעמינאר" איינען גע־זאנגס־אונטערריכט, דאס מיט יענע צאגלינגע, וועלכע גיכט „זאנגען" קאנגען, ווענגסטענס דאס „זינגען" ערלערנען זאללען!

*(איבער דיא דריא פריעגנ־ציממער־מארדער.) הונא שענק, קארל שענק אונד קארל שלאפפארעק פערקונדעט דער וויינער גערכטסהאף אם 15.טען דיעזעס, אם האלב 6 אהר נאכמיטטאג, דאס אורטהייל. דאסזעלבע לייטעט פיר אללע דריא: צום טאדע דורך דען שטראנג: דיא הגרכטונג ווירד אין פאלגענדער ווייזע פאללגאנגען ווערדען: צוערסט, אלס דער אם פערבעכען אם וויינגסטען בעטהייליגטע, קארל שענק; דאנן קארל שלאפפארעק אונד ערסט צו־לעטצט ווירד דער הייפט־פערבעכער הונא שענק הינגעכיכטעט ווערדען. אלס דער פיעזידענט דיא פערארטהיילטען פראגען: אב זיא גענען דיעזעס אורטהייל אפפעללירען וואללען, דא ערהאב זיך הונא שענק אונד שפראך מיט קרעפטיגער שטיממע: „אך בין מיט דעם אורטהיילל דעס הארען גערכטס־האפעס צופريدען אונד בין בערייט צו ششערבען!" — שלאפפארעק ערהאב זאך דיא וויא בעטכיכט אונד ערסט אייך „ווערדע דאס אורטהייל אן!" — עטצט ער: „אך גנעמע דאס אורטהייל אן!" — עטצט ליספעלטע אייך קארל שענק נאנץ לייזע דיא ווארטע: „אך אפפעללירע גיכט!" — וויא פערלייטעט, ווירד ערלך וואר דער נאכמיטטאג, וויא אים פאנגעריקט, דאס ער דינען בעזוך בייא דען קראיזי אכשאפטען קאנגען. ער נאהם דען נגנגר מיט, דער איינע גראפפ קיסטע מיט בונטען אפיקאנישען מעקווירדיגקייטען טיא־גען מיטטע.

הייניך וואר זא ערגעגנ, אלס ער דיא וואלבע, קאנגטען טעפפען עמפאר־ششעען, דאס ער אפטמאלס אינ־נע־האלטען מוסטע, נון שאאר ער אבען. נאך אין טעפפע אטהעמצוג, דאנן צאג ער דיא קלינגעל.

איין פרעמדער דיענער אפפנעטע אונד שטארטע דען נגנער פערזוטצט אן. הייניך נאב זייגע קאטע אב אונד ווארטעטע.

פלאטצלך פלאג דיא טהיר אויף, אונד עוא שריטטע אינס פארציממער. דיא וואר נאפטער אונד נאך הינטער געוויאדען. — אבער מיט דעם געוואהנטען קנדششען אינ־געششאפטע דיא הייניכס הענדע אונד ריף אנטער טהרענגען:

„אפטלאב, דאס זיא דא דונד! פערלאסטען דיא אונס גיכט ווייטער! אללעס איזט וויא פערוואנדעלט! מאטהילדע ווירד נאך קראנק ווערדען! אונד לאבע בריכט אנדער הילפע, אך ווייס גיכט, וואס איהם פעהלט, אבער ער בריכט דיא!"

גין ערשטען אויך קראפטי אויף דער שווילע, מיט דייער־ششען לעבענלן דיעס ער דען הערן דאקטאר וויללקאב. מען אונד פיהרטע איהן אין דאס ציממער. הייר זאס מא־טהילדע, עלטזאמס בלייך, איבער אנדערע הענדאריבעס גע־בייגט אונד געבען איהר, לאבענד, וואר אשהאשוואר. הייניך פיהלטע, וויא אהם בייא דיעזעס אנבליק דאס בלוט אויס אללען אדערן צום הערצען צוריקششאטען וואללטע.

בייא דיעזעס אנבליק ערהאב זיך וואראשהאשוואר געמעכליך אונד ווייטע אונס דיא הענד, הייניך וואנדטע זיך זוריק צו מאטהילדע, אבער קען בלוט, קיינע בעוויעגונ־גען איהם דען מוטה, אנדרע פינגער צו פאششען.

מיהזאם בעזאגן זיך הייניך דאריין, דאס נעמאנד פאן דען שלאפפ־ششען זיין פערהאלטנס צו מאטהילדע קאנגטען; פיללליכט קאם אנדרע צוריקהאלטונג נור דאהער. — אבער נין, דאנן דוראטע וויא איהן דאך דיענגטענס אנבליקען!

הייניך האטטע צייט, זיך צו זאממלן, וועהרענד עוא איהם איינען ششטהל אנבאט, דער הייזהערר איהם צינארריגן ווייטע אונד וואראשהאשוואר איינע רעדענס־אר־טען אונד אפיקאנישע קלימא מאכטע אלס הייניך ווייטער צום ווארטע קאם, באט ער אום דיא ערלוביגנס, דיינען אמאר, דען נגנער, מיט דען ווייטע־איינגעדענגען הערגיגיפען צו דייפען.

אמאר קאם פערגנגט גיגנער הערען. הייניך וואלל־טע גון דיא מאטהילדע צום שפרעכען צוזיטגנען אונד וואנדטע זיך פלאטצלך פערוואנלך אן זיא. ער האבע אידר נאך אין קלייגנס נעשפנק צוגעבראכט, דען „שוואר־צען" וועלכעס, דער דער נעווים גלילך שעטצען ווירדע, אידר דיענען צו קאנגען.

דא אבער וואורדע הערר קראש זעלבסט לעבראאפט, אונד זאגטע: „דיעזעס נעשפנק פייט מיך זעהר, ליעבער הערר דאקטאר! אין מאהר וואר אממער מיינע פאס־סיאן. וווענן איך מיט מאטהילדע איבער דיא שפראכע נעהע, זא גלייכען דיא לייטע אממער, וא וויא מיינע פייזע. מיין נאטם, מאן מייטטט זיך זא לייכט איבער דאס אלטער! נון, נאך אין מאהר הינטער אונס, דאס ווירד היממליש וויר־דען — וואראשהאשוואר! דיא ניממטט דען מאהרען גליך צו דיר אונד ווייסט איהן פיר אונזערן דיענטט אבריכטען.

מאן ועטצטע זיך אום דען טיש הערום אונד דאס נעשפרעך וואורדע אללגעמיין.

הייניך וואנדטע זיך הייטליך אן עוא אונד פראגטע זיא: וויא לאנגע ועטצט איינע אויפגעדענדע ווערע! דיא אבער ער־ווידערטע האסטיג: אך בششטע זיא הערצליך, הערר קאקאר, שיינע זיא זאבאלד וויא מאגליך נאך איהם. אך פיריכטע אבס, עס קאנגטע איהם אין אינגליך ششאפטען.

אונווילליגיליך בליקטע הייניך נאך וואראשהאשוואר הינבער, דיעזער זאס מיט בלייכעס נעזיכט דא! באזאהאפטע פרוידע אונד שווערע מאלטען זיך אין דיענען ציינגס. אלס ער הייניכס בליק בעמערקטע, לעבעלטע ער, פערוונדטע דאס אינען ש ט ר ען צו מאכען, אבער דיא ליפפען שלאפטען זיך וועהרע, אהנע דאס ער מערר אלס אינען הייזערגען טאן הערפאנגעششאפטען הططע.

„לאיאש קططششקططעטי האט שולדען". וואך וואו־راششواهه ططעטע פלאטצלך אין. — אונד ווידער בליקטע הייניך פערשרעקט נאך דעם שפרעכער אונד זאגטע: דער בططאנططططע ער דיططططע אطططططط

פערשיעדענע נייאינקייטען.

* (דיא אינטערפעללאציאָן וועגען דעם ניי-שטעטטינער יודענ-קראוואללס.) אים דייטשען פארלאמענטע בעאנטוואָרטעטע מיניסטער פאָן פוטטקאממער אין דער זיטצונג פאָם 14-טען דיעזעס דיא אינטערפעללאציאָן דעם אבגעאָרדנעטען צעללע וועגען דער אָן ניי-שטעטטין שטאטטגעהאבטען יודענ-קראואללע. דער מיניסטער זאגטע אונטער אנדערעם: „עס איזט ניכט ריכטיג, דאס דיא ערפאָלגטע פריישפרעכונג דער יודען דיא אורזאכע דיעזער קראואללע וואר. דאס פריישפרעכענדע אורטהייל וואר יא שאָן פרייטאג (אם 7-טען) בעקאננט, אונד דאָך האבען אן דיעזעם טאגע קיינע אונרוהען שטאטטגעפונדען. ערסט זאממסטאג אבענד, אלס דיא פריינעשפראָכענען פער „אָמניבוס" אין דיא שטאדט צוריקקעהרטען, וואורדען אויס דעם הויזע דעם יודען פלאטאָוו אייף דיא כריסטליכען צושויער שטיינע געוואָרפען. נון וואורדע דער „אָמניבוס" אנגעהאלטען אונד דיא פענסטער איינגעשלאגען, דאָך דען פערזאָנען, דיא אים „אָמניבוס" זאסען, ווארד קיין האאר געקריממט. דער בירגערמייסטער פיהרטע דיעזע פיעלמעהר אין פאָללער זיכערהייט אין איהרע וואָהנונגען. איך וויל ניכט מיט בעשטיממטהייט בעהויפטען, דאס ווירקליך אויס דער וואָהנונג דעס יודען פלאטאָוו אייף דיא כריסטליכען צושויער שטיינע געשליידערט וואורדען. אללענפאללס וואַרען דאָך דיא כריסטען דיעזער מיינונג, וועסהאלב זיא אין איהרער וואוטה דען „אָמניבוס" איבערפיעלען. נאָך אין דער נאכט וואורדען אללע שאנדארמען אונד וואכלייטע צוזאממענבערופען, אום נאָטהיגענפאללס דען יודען דען נאָטהיגען שוטץ צו געוועהרען. זאָננטאג וואורדען זאָגאר אללע ווירטהסהייזער געשלאָססען. פריליך דראנג טראָטצדעם איינע פאָלקס-מענגע ביים יודישען קויפמאנגע פריינדליך איין, שטירצטע דיא טאגעס-קאססא אום אונד רויבטע דען אינהאלט. דאנן דראנגען דיעזעלבען לייטע אייך ביים פאָרשטעהער לאָווע איין, דאָך וואורדען זיא פאָן דער פאָליציי טהיילס צערשטרייט, טהיילס פערהאפטעט. מיט מיינער גענעהמיגונג וואורדע זאָדאנן אייך איינע ארמעע-אבטהיילונג נאָך ניי-שטעטטין ענטזענדעט, אום יעדע פערנערע אויסשרייטונג הינטאנצוהאלטען. דיא פאָרפעללע זינד געוויס האָכסט בעדויערליך; אללייך יעדער ווירד איינזעהען, דאס דיא בעהאָרדען אונד דיא רעגיערונג איהרע פפליכט געטהאן האבען!" — נאָך דיעזער געלאססענען אנטוואָרט דעס מיניסטערס ערהאָב זיך דער שטענקערישע האָפ-פרעדיגער שטאָקער אונד זאגטע: „איך בעטראכטע דיעזע גאנצע אינטערפעללאציאָן אלס אונגערעכטע הערויספאָרדערונג. איך מאָכטע גערנע וויססען, אָב יודישע אבגעאָרדנעטע אויך דאנן אינטערפעללירען ווירדען, ווענן ניכט דיא יודען, זאָנדערן דיא כריסטען דורכגעפריגעלט וואָרדען ווערען! (הייטערקייט אונד שפאָטטישעס געלעכטער) דיא זאָגענאננטע פריזיניגע פארטייא וויל אן דער רעגיערונג ראכע איבען, וויל דיעזע דען פערשטאָרבענען יודישען דעפוטירטען עדוארד לאסקער ניכט פערגאָטטערן וואָללטע. (איין רוף אויס דען רייהען דער לינקען: „דאס איזט איינע געמיינהייט!" — עס ענטשטעהט נון איין פורכטבארער לערם, מאן וויל וויססען, ווער דאס וואָרט „געמיינהייט" גערופען. — דער דעפוטירטע האָנעל זאגטע: „איך וואר עס!" דער פרעזידענט רופט נון הערן האָנעל „צור אָרדנונג!" — שטאָקער זאגטע נון ווייטער:) דיא לייטע, וועלכע דיעזען פאָרפאלל איבערטריעבען האבען, זינד פיינדע דעם דייטשען פאטערלאנדעס אונד פערדיענען איינען טאדעל. איבעראלל וואָ שטרייטיגקייטען ענטשטאנדען זינד, דא האבען דיא יודען אנגעפאנגען! דיא פאָרטשריטטס-פארטייא זאָללטע עהער וועגען דעם אונערהאָרטען „יודישען וואוכערס" אונד וועגען „אויסזויגונג דעם אונוויססענדען פאָלקעס" אינטערפעללירען. דאס פערהאלטען דער יודען אונד איהרער בלעטטער ערינגערט אן דיא טיסאָ-עסלארער געשיכטע. דיא יודישען בלעטטער שטרייפען געראדעצו אן איינגערען לאנדעס-פערראטה!" — דא ערהאָב זיך נייערדינגס דער דעפוטירטע האָנעל, דער דא זאגטע: „שטאָקער צייגט זיך וועגען דיעזער אינטערפעללאציאָן ענטריסטעט; דאס בעווייזט אבער נור, דאס דיעזעס האָפ-פרעדיגער יעדע זיטטליכע האלטונג פעהלע!" — נאכדעם דער מיניסטער נאָך איינמאל ווידערהאָלטע, דאס דיא בעהאָרדען אונד דיא רעגיערונג אללעס מאָגליכע געטהאן, אום איין גראָססערעס אונהייל צו פערהיטען, וואורדע זיינע אנטוואָרט פאָן דער מאיאָריטעט דעס הויזעס צור קעננטניס גענאָממען.

* (דיא אנטי-סעמיטישען דעפוטירטענ-קאנדידאטען) האלטען שאָן יעטצט, ווי „געמזעט" בעריכטעט, זאָלך יודענ-פרעססערישע רעדען, דאס דיא בעהאָרדע זיך בערייטס צום איינשרייטען געגען דיעזע געוויססענלאָזען העטצער פעראנלאסט זאה. זאָ האט אין איינעם וואהלבעצירקע דעם קאָמיטאטעס האידו דער שטאדטהויפטמאנן עס פיר נאָטהיג עראכטעט, וועגען דער רעדען דעס דארטיגען דעפוטירטענ-קאנדידאטען דער אנטי-סעמיטענ-פארטייא דער קאָניגליכען אנוואלטשאפט דיא אנצייגע צו ערשטאטטען. זאָבאלד דיא אָבער-שטאאטסאנוואלטשאפט פאָן דיעזער העטצערייא קעננטניס ערהיעלט, גאב זיא דיא ווייזונג, דאס זאָ אָפט יעמאנד רעדען האלטען זאָללטע, וועלכע צום האססע געגען נאציאָנאליטעטען אָדער קאָנפעססיאָנען רייצען, געגען דען בעטרעפפענדען זאָגלייך דיא געזעטצליכען שריטטע איינצולייטען. — דאס ווירד דענן אויך דער בעסטע וועג זיין, אום דיא אנטי-סעמיטישען קאנדידאטען פאָם פארלאמענטע פערנע צו האלטען. ווענן מאן זיא גלייך ביי איהרעם אויפטרעטען וועגען איהרער העטצערייען פערהאפטעט, זאָ ווירדען זיא יא דורכאויס ניכט געוועהלט ווערדען קאָננען!

* (שלעגערייען צווישען דען אנטי-סעמיטען אונד דען אייסערסט-לינקען.) דאס בעפרייאונגס-פעסט דעם 15-טען מערץ וואָללטען איינינע מיטגליעדער דער אייסערסט לינקען, נעמליך דיא דעפוטירטען גאבריעל אוגראָן, אָטטאָ הערמאנן, קארל העגעדיש אונד פויל האָיטש, דאצו בענוטצען, איינען אויספלוג נאָך צעגלעד צו מאכען, אום דאס פאָלק פיר איהרע פארטייא צו געווינגען. אללייך יוליאוס וערהאָוואי, דער איינענטליכע דעפוטירטע פאָן צעגלעד, בעקאם היעפאָן ווינד, אונד בעגאב זיך אים פעראיינע מיט זיינען אנטי-סעמיטישען דעפוטירטענ-קאָללעגען געאָרג סעלל אונד זיגמונד טשאטאר עבענפאללס נאָך צעגלעד, נאטירליך בלאָס צו דעם צוועקע, אום דאס פאָלק אים אנטי-סעמיטישען זינגע צו בעארבייטען. — דער צעגלעדער בירגערמייסטער אָרדנעטע אן, דאס צוערסט גאבריעל אוגראָן אייף דעם מארקטפלאטצע צום פאָלקע שפרעכע, אונד ערסט איינע פיערטעל-שטונדע שפעטער זאָללטע עס דעם וערהאָוואי געשטאטטעט זיין, אייך זיינערזייטס איינע רעדע צו האלטען. אלס יעדאָך אוגראָן אונד זיינע קאָללעגען אם 15-טען דיעזעס, 6 אוהר מאָרגענס, אייף דען מארקפלאטץ זיך בעגאבען, דא וואר בערייטס דער גאנצע פלאטץ פאָם אנטי-סעמיטען בעזעטצט, וועהרענד וערהאָוואי אונד זיינע קאָללעגען שאָן אייף דער רעדנער-ביהנע שטאנדען. אלס נון אוגראָן אונד זיינע פריינדע דער רעדנער-ביהנע זיך נעהערן וואָללטען, דא וואורדען זיא פאָם געזינדעל מיט דען פאהנענ-שטאנגען צוריקגעשטאָססען אונד געשלאגען. עס איזט זעלבסטפערשטענדליך, דאס דיעזע זיך אלסבאלד צוריקציעהען מוסטען, אום ניכט נאָך מעהר מיסהאנדעלט צו ווערדען. — אוגראָן קעהרטע יעדאָך אויס בלאָסער נייגיערדע ווידער צוריק אונד מענגטע זיך אונטער דאס פאָלק, אום צו הערען, וואס וערהאָוואי דא שפרעכען ווירד. אלס יעדאָך טשאטאר איהן בעמערקטע, דא מאכטע ער דאס פאָלק אונטער שמעהונגען אונד העטצערייען אייף דיעזען „איינדרינגלינג" אויפמערקזאם. דאס געזינדעל פיעל זאָגלייך איבער אוגראָן הער, דער מיט „שטאָ-

פאָלליעטאָן.

אונזערע צייט.

(36-טע פאָרטזעטצונג.)

יעטצט פיעל איהם איינע ערקלערונג פיר דאס טאָללע טרייבען איין. עס מוסטע פאָן איינעם יודען אירגענד איין שייכליכעס פערברעכען, איין „פאטערלאנדס-פערראטה", פעראיבט וואָרדען זיין. זאָ ליעס זיך דער אללגעמיינע וואהנזינן פיעללייכט ענטשולדיגען. ער מוסטע דיא פאָרגענגע דעס לעטצטען יאהרעס שטודירען.

ער גינג אן איינעם בוכלאדען פאָראיבער אונד בליקטע אונווילליקירליך נאָך דער אויסלאגע, וואָ שטעטס דיא נייעסטען ערשיינונגען אויסגעהענגט צו ווערדען פפלעגטען. עס וואר, אלס אָב דיא יודען איין „נייא ענטדעקטער פאָלקסשטאמם", אונד דיא אונגארישען שריפטשטעללער איהרע ענטדעקער וועהרען.

באנד אום באנד, בראָשירע אום בראָשירע רייהטע זיך דאָרט אונטער געשמאקלאָזען טיטעלן, וועלכע באלד איינען „אנגריפף", באלד איינע „לאָבערדע" אייף דאס יודענטהום פערשפראכען. היינריך האָפפטע, אויס דיעזען מאססען פאָן שטרייטשריפטען קלארהייט איבער דען אורשפרונג דער גאנצען בעוועגונג צו שאָפפען אונד קויפטע איין דוטצענד דאפאָן.

היינריך גינג דאנן אין איין נייא ערריכטעטעס קאפפעהויז, אום דאָרט איינינע צייטונגען דורכצוזעהען. וואס איהן אים אללגעמיינען לעבען זאָ זעהר ענטזעטצט האטטע, דאס אייסערטע זיך נאָך העסליכער אין דען טאגעסבלעטטערן.

נייע צייטונגען מיט מארקטשרייערישען נאמען ערשיענען אונד לאגען אין צאהלרייכען עקסעמפלארען אומהער. אלס ער דען „שילעטלענישעג" צו לעזען בעגאנן, טרויטע ער ווידער זיינען אויגען ניכט. וואָ ער הינבליקטע, איבעראלל שטאררטע איהם דאס וואָרט יודע ענטגעגען.

אין איינעם פראוענרייכען לייטארטיקעל וואָללטע מאן בעווייזען, דאס דיא יודען ניכט דיא מאָראלישע בעפעהיגונג בעזאסען, אום הויזבעזיטצער צו זיין.

אויס דעם אויסלאנדע וואורדע געמעלדעט, דאס איר-גענדוואָ אין רוסלאנד אָדער רומעניען איין פאאר הונדערט יודען אויסגעפלינדערט וואָרדען — אונד דיא צייטונג פינטע הינצו, דאס עס דען יודען נור „רעכט" געשעהען זייא!

אויס יעדעם פאָרפאללע זוכען דיא צייטונגען אירגענד איין „יודישעס געקלעטש" הערפאָרצוציעהען. זאָ גאב דיא נעבורט פאָן „דריללינגען" אין איינער ארמען יודישען פאמיליע צו דער בעמערקונג אנלאס, דאס דיא „געפעהרליכע פרוכטבארקייט" דער יודען שאָן ענטפעטען צו פאָרזיכטסמאסרעגעלן געפיהרט האבע. אים זידען דער שטאדט האטטע איין טאָללער הונד איינען כריסטליכען קנאבען געביססען. עס זייא צו פערמוטהען, דאס דער געגענווערטיגע בעזיטצער, דער אללערדינגס כריסט זייא, דען הונד פאָן איינעם יודען געקויפט האבען דירפטע. — איין אָפפיציער האבע זיך וועגען שולדען ערשאָססען. ער וואר אין דען הענדען פאָן וואוכערן געוועזען. דיא וואוכערייא זייא בעקאננטליך אויסנאהמסלאָז אין דען הענדען דער יודען. — אין מאנכען געגענדען זייען צאהלרייכע פעללע פאָן „טריכינען-קראנקהייט" פאָרגעקאָממען. דיא יודען עססען קיין שווינע-פלייש: זאָ וועהרע עס דענן נאטירליך, דאס דיא אַרמען קראנקען אָהנע אויסנאהמע כריסטען זינד. — אים טהעאטער-גארטען האבע זיך איין ארבייטער אויפגעהענגט. דא דיעזער מאנן אָפפענבאר קיינע ארבייט פינדען קאָננטע, דיא אינדוסטריע אבער אין דען הענדען דער יודען זייא, זאָ זייען דיא יודען פיר דיעזען זעלבסטמאָרד „פעראנטוואָרטליך" צו מאכען. — אנדערע צאהלרייכע זעלבסטמאָרדע זייען דאראויף צוריקצופיהרען, דאס דער איר-רעליגיאָזע יודישע גייסט אים פאָלקע דען גלויבען אן דאס יענזייטס ערשטיקט האבע.

זאָ זאה דאס בלאטט אויס, וועלכעס זיך אויף דער ערסטען זייטע ריהמטע, זייט דער קורצען צייט זיינעס בעשטאנדעס „פיעלע טויזענדע לעזער" אונטער דען „געזיננונגסגענאָססען" געפונדען צו האבען. — אייממער נאָך זוכטע היינריך נאָך דעם אנלאס דער גאנצען בעוועגונג, ער פאנד איהן אבער ניכט.

אין טריבען געדאנקען קעהרטע היינריך אין זיין האָטעל צוריק. היער אָפפנעטע ער מיט עקעל דיא געקויפטען בראָשירען. ער קאָננטע עס ניכט איבער זיך געווינגען, אויך נור איינע איינציגע צו ענדע צו לעזען. דיא געגנער דעס יודענטהומס ווארפען דעם אויסערוועהלטען פאָלקע דיעזעלבען דינגע פאָר, אום דערענטוויללען שאָן פאָר יאהרהונדערטען בלוט געפלאָססען וואר, אונד דיא פערטהיידיגער אנטוואָרטעטען מיט ביבעלשטעללען! מיטטען אים פרייען אונגארן ווירדע איין קאמפף געפיהרט, איין גייסטיגער קאמפף, וויא מאן זאגטע, אונד אללע וויססענשאפט, אללע הומאניטעט ווירדע דאבייא פערגעססען. היינריך זאה הילפלאָז דא. ער פערשטאנד ניכט.